

POSTANOWIENIE

23 sierpnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 23 sierpnia 2023 r. w Warszawie,
w sprawie z wniosku T. M.
z udziałem N. M.
o podział majątku wspólnego,
na skutek skargi kasacyjnej T. M.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Białymstoku
z 2 lutego 2022 r., II Ca 1111/21,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,
- 2) zasądza od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki postępowania N. M. kwotę 5417 (pięć tysięcy czterysta siedemnaście) zł z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego postanowienia wnioskodawcy do dnia zapłaty.

UZASADNIENIE

Określone w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących

rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które – zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. - będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W skardze kasacyjnej wniesionej od postanowienia Sądu Okręgowego w Białymstoku z 2 lutego 2022 r. (sygn. akt II Ca 1111/21) pełnomocnik wnioskodawcy T. M. oparł wnioski o jej przyjęcie do rozpoznania na przesłance z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., stwierdzając, że wobec rażących i oczywistych uchybień, których miał dopuścić się Sąd drugiej instancji, wydając zaskarżone postanowienie, Sąd ten bezpodstawnie pominął przepisy szczególne art. 213 – 218 k.c. i jako podstawę zniesienia współwłasności przyjął art. 211 oraz 212 k.c. W ocenie skarżącego, Sąd Okręgowy dokonując podziału majątku wspólnego stron, potraktował wszystkie nieruchomości tak, jakby nie stanowiły one nieruchomości rolnych i nie stanowiły gospodarstwa rolnego. Tymczasem w toku postępowania przed tym Sądem, wykazane zostało, że wszystkie nieruchomości wchodzące w skład majątku wspólnego stron stanowią nieruchomości rolne zakwalifikowane m.in. jako grunty orne, lasy, pastwiska. Jak podkreślił skarżący, Sądy obu instancji zaniechały ustalenia, czy stanowiące przedmiot podziału majątku wspólnego nieruchomości rolne są gospodarstwem rolnym, i dokonały podziału majątku wspólnego z pominięciem szczególnej regulacji przewidzianej we wskazanych wyżej przepisach, a ponadto, w ocenie skarżącego, zaniechały zasięgnięcia obligatoryjnej opinii biegłego z zakresu rolnictwa, celem ustalenia dopuszczalności podziału gospodarstwa rolnego, jak również ewentualnej formy tego podziału. W dalszej kolejności skarżący wskazał, że oczywistą zasadność rekomendowanej Sądowi Najwyższemu skargi upatruje w niezastosowaniu przez Sąd drugiej instancji art. 43 § 2 k.r.o., pomimo wystąpienia kumulatywnie obydwu przesłanek tego przepisu. Jak stwierdził skarżący, w realiach przedmiotowej sprawy istnieje wyraźna dysproporcja pomiędzy stopniem przyczynienia się wnioskodawcy do

powstania majątku wspólnego, a postawą uczestniczki postępowania, która miała sprzeciwiać się powiększaniu tego majątku, poprzez nabywanie kolejnych nieruchomości i rozwijaniu gospodarstwa rolnego przez wnioskodawcę, co ostatecznie wywołało skutek w postaci orzeczenia sądowego w przedmiocie ustalenia ustroju majątkowego małżeńskiego w formie rozdzielności majątkowej pomiędzy wnioskodawcą, a uczestniczką postępowania.

Odnosząc się do skonkretyzowanej przez pełnomocnika wnioskodawcy przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., należy stwierdzić, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że zachodzi ona wówczas, kiedy zasadność zarzutów podniesionych w skardze kasacyjnej wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie kwalifikowanych uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji w skardze kasacyjnej, o charakterze elementarnym i oczywistym, polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym. Do wykazania oczywistej zasadności skargi powinno wystarczyć jedno konkretne twierdzenie, jedna stanowcza, przekonująca od razu teza, wskazująca racje podważające rozstrzygnięcie poddane krytyce i zaskarżeniu. W rezultacie oczywista zasadność skargi kasacyjnej może wynikać tylko z oczywistych błędów sądu spowodowanych rażącym naruszeniem zasad wykładni lub stosowania prawa. Na tym właśnie polega „oczywista” zasadność środka zaskarżenia w rozumieniu przyjętym w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 grudnia 2019 r., IV CSK 307/19, niepubl.). Skarżący w toku postępowania sądowego nie zgłaszał potrzeby, poprzez stosowny wniosek, przeprowadzenia dowodu z opinii biegłych, celem ustalenia czy w skład majątku wspólnego wchodzi gospodarstwo rolne oraz dopuszczalności jego podziału, jak również ewentualnej formy tej parcelacji. Nie podnosił także argumentu, że potencjalny sposób podziału nieruchomości będzie sprzeczny z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej przy założeniu, że przedmiotem podziału było gospodarstwo rolne. Wymaga podkreślenia i ta okoliczność, że adekwatny wniosek

dowodowy oraz zarzuty odnośnie do metodyki podziału nieruchomości nie zostały ujęte w apelacji skarżącego od postanowienia Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim z 4 czerwca 2021 r. (sygn. akt. I Ns 1415/16). Potrzebę taką skarżący ujawnił dopiero na etapie postępowania kasacyjnego. W apelacji - w tym zakresie – skarżący zarzucił bowiem naruszenie art. 684 k.p.c. w zw. z art. 567 § 3 k.p.c. „poprzez nieustalenie wartości ruchomości wchodzących w skład majątku wspólnego i przyznanych uczestniczące postępowania – wózka widłowego i wózka paletowego”. Należy podkreślić, że Sąd drugiej instancji bierze pod uwagę, zgodnie z art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., naruszenia przepisów postępowania przez sąd pierwszej instancji, w tym dotyczących zaniechania prawidłowego ustalenia przez sąd składu majątku wspólnego, tylko na zarzut zgłoszony w apelacji. Dopiero w razie uwzględnienia tego rodzaju zarzutu sąd drugiej instancji mógłby uznać, że w konsekwencji doszło także do naruszenia przepisów prawa materialnego powołanych obecnie w skardze kasacyjnej. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zawiera również przekonującego wyводу wykazującego, że doszło do oczywiście błędnego naruszenia art. 43 § 2 k.r.o. w ustalonym w sprawie stanie faktycznym przy uwzględnieniu wykładni tego przepisu przyjmowanej w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Nie można przy tym odwołać się do uzasadnienia zarzutów powołanych w skardze kasacyjnej w jej podstawach, gdyż uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowi samodzielny i wyodrębniony element konstrukcyjny skargi kasacyjnej. Uznać zatem należało, że nie została wykazana przez skarżącego przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. uzasadniająca przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Wskazać należy również, że nie zachodzi też nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozagę – w granicach zaskarżenia - z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c., w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c., w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego - na stosowany wniosek zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną - orzeczono na podstawie 520 § 3 k.p.c. w zw. z

art. 98 § 1¹ i 3, 391 § 1, 398²¹ i 13 § 2 k.p.c. oraz przepisów § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 7 i § 4 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800).

[PG]

[ms]